

ADOC

Adoptie Driehoek Onderzoeks Centrum

ADOC Nieuwsbrief – Jaargang 9 – Nr. 1, voorjaar 2011

© ADOC, 2011

INHOUD

1. Inleiding
2. Nieuws vanuit het ADOC
 - a. Vernieuwing bestuur
 - b. ADOC strategie
 - c. ADOC onderzoek over Nederlands geadopteerden en hun adoptieouders
 - d. ADOC onderzoek voor het Nederlands Jeugdinstituut
 - e. ADOC wil onderzoek doen naar Special Needs adoptiekinderen
 - f. ADOC cursus over adoptie
3. Beleid
 - a. Uitspraak in Engeland over interraciale adoptie
 - b. Uitspraak rechter over zaak Rahul
4. Boeken en Brochures
5. Promoties
6. Vanuit de wetenschappelijke artikelen uit de database:
 - a. Afstandsouders en adoptieouders
 - b. Interactie tussen genen en omgeving
 - c. Early Life Stress
 - d. Medisch relevant
7. Info website en database

NIEUWS VANUIT HET ADOC

Vanuit het bestuur

Na 10 jaar ADOC heeft het ADOC bestuur een vernieuwingsslag doorgemaakt. Het bestuur was klein geworden, maar is nu weer bijna volledig.

Het afgelopen jaar heeft het bestuur afscheid genomen van Hester Storsbergen (vertegenwoordiging wetenschap) en Anton van Eijden (penningmeester). Martien Miedema van Vereniging Wereldkinderen is na enige tijd afwezigheid weer toegetreden tot het bestuur.

De indeling van het bestuur is nu:

Lucile van Tuyll :	Voorzitter
Marc Daverveldt:	Penningmeester
Peter Benders:	Stichting Adoptie Voorzieningen
Mieke Vet:	FIOM
Inez Teurlings:	Geadopteerde
Tom Egyedi:	Adoptieouder
Vacature:	Vergunninghouder
Vacature:	Wetenschap

Het ADOC heeft als doelstelling dat wetenschappelijke kennis over adoptie en pleegzorg ontsloten wordt voor betrokkenen en mensen uit het veld en dat vragen vanuit het veld via kennis vanuit de wetenschap beantwoord worden. Het ADOC wordt gefinancierd door donateurs uit het veld van adoptie. Door de

bijdragen van deze donateurs kunnen deze unieke diensten van het ADOC uitgevoerd worden. Helaas is dit momenteel niet voldoende om het voortbestaan van het ADOC te kunnen waarborgen.

Het bestuur heeft daarom nu gekozen voor 2 strategieën:

- Op korte termijn zoeken naar meer donateurs. Deze donateurs dragen eraan bij dat de diensten van het ADOC voor iedereen beschikbaar zijn via website en nieuwsbrief, maar krijgen ook extra diensten. Hierbij kan gedacht worden aan de mogelijkheid voor klein literatuuronderzoek vanuit de ADOC database, een lezing of een artikel over een door hen gevraagd onderwerp in eigen tijdschrift of nieuwsbrief.
- Wereldwijd bestaat alleen in Amerika een op Amerika gerichte vergelijkbare dienst. In Europa zijn minimaal evenveel internationaal geadopteerden en adoptieouders en alleen het ADOC levert een integraal overzicht over de verschenen literatuur. Doordat het ADOC een aantal jaar geleden ook een Engelstalige website heeft ingericht, hoopt het ADOC op termijn een Europees kenniscentrum rond adoptie te worden, met ook internationale en/of Europese financiering.
- Gezien de grote hoeveelheid kennis bij ADOC rond pleegzorg, zal ook met Pleegzorg overleg gepleegd worden over wederzijdse mogelijkheden.

ADOC Onderzoek: Voorgoed thuis in een nieuw gezin

Het onderzoek naar het welzijn van volwassen Nederlands geadopteerden en hun adoptieouders is afgesloten en het wachten is nu op de resultaten van het onderzoek.

Voor het onderzoek is een samenwerkingsovereenkomst met het Ministerie van Justitie aangegaan, omdat zij over een centraal archief met Nederlandse adoptie-uitspraken beschikken. Voor dit onderzoek zijn op het Ministerie van Justitie bijna 1000 dossiers onderzocht om na te gaan hoeveel binnenlandse adopties van kinderen geboren tussen 1980 en 1989 er hebben plaatsgevonden, waarbij het kind en de adoptie ouders niet aan elkaar verwant zijn. Uit de zo gevonden groep van 577 geadopteerden is een op toeval gebaseerde steekproef van 266 geadopteerden getrokken. Het Ministerie van Justitie heeft de huidige adresgegevens van de adoptieouders uitgezocht en heeft vervolgens deze ouders benaderd. Er is gekozen voor het benaderen van adoptieouders

omdat niet met zekerheid te zeggen valt of de geadopteerden op de hoogte zijn gebracht van hun adoptie en het niet de bedoeling is dat zij dit via een brief van het Ministerie te weten komen. Uiteindelijk hebben 97 adoptieouders en 79 geadopteerden meegewerkt aan het onderzoek.

Omdat dit een vrij beperkt aantal is van de benaderde steekproef is naar algemene gegevens gekeken om te checken of de reagerende groep bepaalde kenmerken zou hebben waarin ze afweken van de totale groep, waardoor je de conclusies niet zou kunnen doortrekken. Dit bleek niet het geval, en leverde wel gegevens op over de totale groep van afstandsmoeders, geadopteerden en adoptieouders, die ook in het rapport vermeld zullen worden.

Bij de geadopteerden is gekeken naar hun psychische gezondheid, naar eventuele problemen met emoties en gedrag, gebruik van hulpverlening, hoe de relaties binnen het adoptiegezin zijn, hoe het gaat met hun sociale contacten en partnerrelaties en hoe zij hun afstand en adoptie zelf beleven.

Bij de adoptieouders zijn algemene gegevens verzameld om te zien welke mensen binnenlands geadopteerd hebben. Ook bij hen is gekeken naar psychische gezondheid en gebruik van hulpverlening, gezinsrelaties en partnerrelaties en tenslotte is ook bij hen gekeken naar hun tevredenheid over de adoptie. Tenslotte is onderzocht hoe zij de begeleiding rond de adoptie hebben ervaren en gewaardeerd. De gegevens over de binnenlandse adopties zijn waar mogelijk vergeleken met buitenlandse adopties en met gegevens van de algemene bevolking van Nederland.

De resultaten worden in eerste instantie gerapporteerd aan de opdrachtgever, ZonMw.

De uitkomsten van de vergelijkingen tussen binnenlands geadopteerden, buitenlands geadopteerden en de algemene bevolking zullen op termijn gepubliceerd worden in vaktijdschriften.

In principe leveren deze data ook een goede basis voor een vergelijking tussen binnenlands geadopteerden en voormalige pleegkinderen in Nederland.

ADOC Onderzoek: Nederlands Jeugdinstituut

Het ADOC gaat het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) gegevens aanleveren over onderzoek dat in Nederland naar adoptierelevante onderwerpen wordt uitgevoerd. De gegevens zijn bestemd voor de NJI databank Nederlands Onderzoek Jeugd en Opvoeding.

Hiernaast is het ADOC gevraagd mee te werken aan het NJI gezinsdossier Adoptie.

Een gezinsdossier geeft in het kort in begrijpelijke tekst de belangrijkste zaken die spelen binnen een bepaald thema op het terrein van jeugd en gezin.

Zo is er bijvoorbeeld al een gezinsdossier Pleeggezin: <http://www.nji.nl/eCache/DEF/1/16/713.html>.

Onlangs is hier het gezinsdossier Hechting bijgekomen: <http://www.nji.nl/eCache/DEF/1/21/345.html>.

ADOC Onderzoek: Special Needs Adoptiekinderen

Het ADOC is door Vergunninghouder Meiling gevraagd om onderzoek te doen naar het welzijn van special needs adoptiekinderen uit Taiwan. Momenteel is er een enorme focus op special needs adoptiekinderen omdat vandaag de dag rond de 70% van de kinderen die via adoptie binnenkomt onder deze categorie valt. Het ADOC kan beschikking krijgen over twee unieke

databases om het onderzoek uit te voeren. Een onderzoeksvoorstel waarbij gekeken wordt naar special needs kinderen uit de Taiwanese database en special needs kinderen uit de database van geadopteerde kinderen uit China, waarbij ouders van kinderen geadopteerd via drie Vergunninghouders, een aantal jaar geleden een vragenlijst heeft ingevuld, is onlangs gehonoreerd door een nieuw fonds, het Den Dulk-Moermans Fonds. De subsidie was aangevraagd bij de Leidse Gratama Stichting / Leids Universitair Fonds (LUF). De aanvraag stond geprioriteerd voor het Gratama fonds, maar omdat het hier net niet gehonoreerd kon worden heeft het LUF onderzocht of het onderzoek in aanmerking zou komen voor ondersteuning vanuit het Den Dulk-Moermans Fonds dat sinds dit jaar bij het LUF is ondergebracht. Dit nieuwe fonds heeft als doelstelling de "Gezondheid in de breedste zin van het woord". De subsidie geeft de mogelijkheid een verkennend onderzoek uit te voeren en zal naar verwachting in het najaar van 2011 starten.

ADOC Onderwijs: Cursus

In het voorjaar en de zomer 2010 heeft het ADOC in samenwerking met Adoptiepraktijk Vinke een basiscursus verzorgd voor deskundigheidsbevordering aan medewerkers van Vergunninghouders. De cursus duurde 4 dagdelen en had de volgende aandachtspunten:

- Theorie die van belang is voor intake en matching (waaronder gehechtheid, meta-analyses, opvoedings- en ontwikkelingstaken, special needs en extra benodigde vaardigheden van ouders);
- Besluitvorming (over beoordelen, beslissen en hoe het eigen verhaal daarin een rol speelt, en risicotaxatie);
- Communicatie en gespreksvaardigheden.

De cursus trainde zowel theorie als vaardigheden en werd afgesloten met een tentamen. De reactie op de cursus was bijzonder positief, de cursisten gaven een gemiddelde beoordeling van een 7,5, waarbij het leeswerk voor het tentamen als het meest belastend werd ervaren. De opdracht van de cursus was afkomstig van de Stichting Meiling. De cursus werd gegeven in het kader van de deskundigheidsbevordering zoals afgesproken tussen Vergunninghouders en het Ministerie van Justitie in het Kwaliteitskader Vergunninghouders. De cursus werd bijgewoond door medewerkers van bijna alle Vergunninghouders in Nederland.

Belangstellenden voor deze cursus kunnen contact opnemen met het ADOC.

Beleidsmatige informatie

Britse Minister bepleit meer soepelheid in het plaatsen van een kind met verschillende etnische achtergrond in adoptiegezinnen.

In Engeland zijn transraciale adopties wettelijk wel toegestaan, maar maatschappelijk werkers die verantwoordelijk zijn voor de matching moeten gelijkheid van ras van het adoptiegezin en het adoptiekind als belangrijke factor meewegen. Verschillend ras wordt als risicofactor gezien omdat men wil voorkomen dat het adoptiekind zal worstelen met zijn eigen identiteit bij plaatsing in gezinnen met een andere culturele achtergrond. In de praktijk betekent dit dat blanke kinderen drie keer zo snel geplaatst kunnen worden als kinderen uit een minderheidsgroep en deze langere wachttijd is niet in het belang van het kind. De minister voor Jeugdzaken, Tim Loughton, bepleit een andere afweging van belangen om wachtende kinderen zo goed mogelijk te kunnen helpen.

Uitspraak rechter ten aanzien van DNA-onderzoek bij mogelijk gekidnapte geadopteerde jongen

De meervoudige familiekamer van de rechtbank Zwolle-Lelystad heeft op 4 maart uitspraak gedaan in de zaak van het Indiase echtpaar, dat wil bewijzen dat de in Nederland geadopteerde jongen "Rahul" hun in India gestolen zoon is. Het verzoek van het Indiase echtpaar om door een DNA-onderzoek te laten vaststellen dat deze door Nederlandse ouders geadopteerde jongen hun biologische zoon is, is door de rechtbank afgewezen.

De rechtbank is van oordeel dat het mogelijk is dat Rahul het biologisch kind is van de Indiase ouders, maar heeft besloten dat het besluit van het kind of het wel of niet DNA wil afstaan zwaarder weegt dan de wens van de biologische ouders. Ook het recht van het kind om te weten wie zijn/haar biologische ouders is, oordeelt de rechtbank ondergeschikt aan de wens van het kind of het dit wil onderzoeken of niet. Omdat de geadopteerde de leeftijd van 12 jaar heeft, heeft hij zelf een stem in deze zaak. Het geadopteerde kind heeft besloten geen medewerking te willen verlenen aan DNA-onderzoek. De rechtbank heeft een onafhankelijke deskundige onderzoek laten doen en de deskundige oordeelde dat het kind gezien intelligentie, persoonlijkheid en sociaal systeem in staat is om een beslissing te nemen geen DNA af te willen staan. De rechtbank volgt het advies van de deskundige dat het "in het belang van de geadopteerde is dat zijn tempo maatgevend is voor alle acties inzake bewijzen van verwantschap, contact en bezoeksregelingen. De controle dient bij het kind te liggen omdat hij alleen dan in staat is zijn ontwikkelingspad naar behoren te voltooien".

Aan de zwaarwegende belangen van verzoekers moet voorbij gegaan worden, evenals aan het gestelde maatschappelijk belang en het gestelde belang van het onderzoek in India naar kidnaping, omdat het belang van het kind ook in het licht van artikel 3 IVRK zwaarder weegt. Omdat de verwantschap nu niet kan worden vastgesteld, is ook het verzoek om omgang afgewezen.

UITGELICHT: BOEKEN en BROCHURES

Pleegzorg in Perspectief: Ontwikkelingen in Theorie en Praktijk

In dit boek belichten deskundigen vanuit het veld van pleegzorg en adoptie de ontwikkeling binnen pleegzorg vanuit verschillende invalshoeken. In het eerste deel komt de opvoedingssituatie van pleegkinderen, hun ontwikkeling en hun relatie tot ouders en pleegouders aan de orde. Veel processen die plaatsvinden zijn specifiek voor pleegkinderen, maar veel geldt ook voor geadopteerde kinderen. Het tweede deel gaat in op het juridisch kader waarbinnen pleegzorg plaatsvindt. Het derde deel schenkt aandacht aan het verloop van pleeggezinplaatsingen, aan risicofactoren en beschermende factoren en de gevolgen van overplaatsingen van kinderen. Ook de organisatorische aspecten van pleegzorg komen hier aan de orde. In het vierde deel wordt aandacht besteed aan de diagnostiek van pleegkinderen en de mogelijkheden van interventie. Ten slotte worden twee praktijkmodellen op het gebied van de pleegzorg besproken. In een slotbeschouwing gaat de redactie, bestaande uit Peter van den Bergh en Tonny Weterings, in op de bijdragen van de verschillende auteurs. Tevens presenteren zij een pedagogisch beslissingsmodel voor pleegzorg.

Pleegzorg in perspectief : ontwikkelingen in theorie en praktijk / P.M. van den Bergh, A.M. Weterings. - Assen: Van Gorcum, 2010. - 404 p. - ISBN 9789023245520

Brochure over gehechtheid voor kinderrechtshouders

Kinderrechtshouders nemen soms beslissingen met verstreckende gevolgen, zoals de toewijzing van een kind aan één van de ouders of uithuisplaatsing. Deze besluiten baseren zij op rapportages van de Raad voor de Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg of andere instanties. Om dergelijke besluiten te nemen, moeten kinderrechtshouders voldoende inzicht hebben om de rapporten te beoordelen. Dat vereist kennis over oorzaken, ontwikkelingen en gevolgen van gehechtheidsrelaties van jonge kinderen en over effectieve interventies.

Dr. F. Juffer, hoogleraar Adoptie bij het Centrum voor Gezinsstudies aan de Universiteit Leiden, is gevraagd kennis over gehechtheid, gefundeerd op actuele wetenschappelijke inzichten en onderzoeksresultaten, te bundelen. Haar onderzoeksrapport 'Beslissingen over kinderen in problematische opvoedingssituaties' ondersteunt kinderrechtshouders bij de inschatting van opvoedingsproblematiek en helpt hen deskundigheidsadviezen te beoordelen. Het geeft inzicht in hoe de kwaliteit van de gehechtheid al vanaf de geboorte bepaald wordt door de interactie tussen opvoeders en jonge kinderen. De publicatie beschrijft op compacte wijze de theorie rond gehechtheid, toont methodieken om de gehechtheid te beoordelen in de praktijk en gaat in op implicaties voor de praktijk.

Ook waarschuwt de auteur nadrukkelijk voor het wijdverbreide misverstand dat niet veilig gehechte jonge kinderen geen baat zouden hebben bij correctieve interventies op latere leeftijd. Ze besteedt tevens aandacht aan populaire valkuilen en formuleert concrete aanbevelingen. Centraal staat daarbij de notie: sensitief ouderschap. Het is van belang dat rechtshouders, bij hun pogingen de ouder-kind relatie te verbeteren, zich daarop richten.

Voorbeelden van valkuilen die door Juffer genoemd worden, zijn het overplaatsen van een kind naar een 'meer geschikt' pleegoudergezin, waarbij voorbijgegaan wordt aan ontstane gehechtheidsrelatie van het eerdere gezin en het adviseren om de contacten met vorige gehechtheidspersonen volledig te doorbreken om een nieuwe gehechtheidsrelatie met volgende verzorgers niet in de weg te staan.

Juffer F. *Beslissingen over kinderen in problematische opvoedingssituaties. Inzichten uit gehechtheidsonderzoek. Research Memoranda, nummer 6-2010. Raad voor de rechtspraak.*

<http://media.leidenuniv.nl/legacy/researchmemorandum20106-beslissingenoverkindereninproblematischeopvoedingssituaties.pdf>

BAAF

De organisatie BAAF (British Association for Adoption and Fostering) publiceert naast het tijdschrift 'Adoption and Fostering' ook regelmatig boeken over zaken die betrekking hebben op pleegzorg en adoptie. *Adoptie in Engeland is anders georganiseerd dan in Nederland: er zijn veel minder buitenlandse adopties, maar pleegzorg gaat regelmatig over in adoptie en kinderen worden ook vaker binnenlands geadopteerd dan in veel andere landen.*

Van de boeken die met regelmaat gepubliceerd worden, zullen er steeds enkele besproken worden in de ADOC nieuwsbrief en/of website.

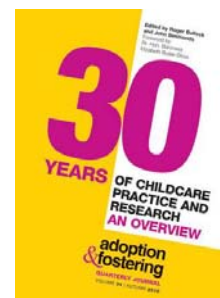

Dertig jaar ervaring en onderzoek in de jeugdzorg in Engeland: een overzicht

Dit is een speciale uitgave van het tijdschrift 'Adoption and Fostering', om het 30-jarig bestaan van het tijdschrift te vieren. In deze uitgave kijken verschillende auteurs terug op verworvenheden van de laatste 30 jaar ten aanzien van de plaatsing van kinderen in nieuwe families en schetsen ze hiernaast de uitdagingen waarvoor men tegenwoordig gesteld wordt.

Thema's die aan de orde gesteld worden zijn: 'hoe om te gaan met contact', de evolutie van de ontwikkelingspsychologie, luisteren naar kinderen, het belang van het erkennen van de familie en andere sociale relaties van het kind tot aan de volwassenheid en gezinsrapporten. Auteurs in deze speciale editie zijn onder andere John Triseliotis, Gillian Schofield, Alan Rushton, Julie Selwyn and Judith Masson.

30 years of childcare practice and research – an overview. Edited By Roger Bullock and John Simmonds. BAAF 2010. ISBN: 978 1 905664 82 5.

Geboortefamilies ondersteunen

Het ondersteunen van de geboortefamilie van geadopteerde kinderen in Engeland is voor maatschappelijk werkers een nieuw gebied en deze publicatie is de eerste studie die dit systematisch in kaart brengt. De gegevens van dit onderzoek zijn afkomstig van 8 organisaties die steun verlenen aan

geboortefamilies en 73 geboortefamilieleden met recente ervaring ten aanzien van het verlies van een kind aan adoptie. De publicatie laat zien welk effect steun kan hebben op het psychologisch welzijn van de geboortefamilie en hoe de familie de adoptie een plaats kan geven in haar leven, kan accepteren en steunen.

Helping Birth Families. By Elsbeth Neil, Jeanette Cossar, Paula Lorgelly and Julie Young

Ondersteunen van direct contact na de adoptie

Soms hebben geadopteerde kinderen in Engeland direct contact met leden van hun geboortefamilie. Zowel geboorte- als adoptiefamilies zouden geholpen kunnen zijn bij begeleiding hiervan. In dit boek worden de ervaringen beschreven van 51 adoptieouders, 4 langdurige pleegzorgouders en 39 geboortefamilieleden die steun kregen bij deze onderlinge contacten. Vier modellen van contact worden besproken. Naast de organisatorische aspecten, beschrijft het boek de uitdagingen en voordelen van direct contact tussen adoptie- en geboortefamilie.

Supporting direct contact after adoption. Elsbeth Neil, Jeanette Cossar, Christine Jones, Paula Lorgelly and Julie Young. BAAF 2011 ISBN: 978 1 907585 050

Thuishoren en Blijven. Uitkomsten van langdurige pleegzorg en adoptie

In dit boek worden de resultaten van een studie in Engeland beschreven, waarin drie vormen van definitieve plaatsing worden vergeleken: adoptie door onbekenden, adoptie door pleegouders en permanente pleegzorg. Gekeken wordt naar de stabiliteit van de plaatsing, de eventuele emotionele en gedragsproblemen, het omgaan met relaties, succes op school en de manier waarop de kinderen contact houden met hun geboortefamilie.

Belonging and permanence Outcomes in long-term foster care and adoption. N. Biehal, S. Ellison, C. Baker and I. Sinclair. BAAF 2010. ISBN: 978 1 907585 01 2

Verbinden en matchen

Het plaatsen van kinderen, met vaak complexe behoeftes, bij een geschikt adoptiegezin is een van de belangrijkste, maar ook moeilijkste beslissingen in de jeugdzorg. De adoptiepuzzel begint met het zo goed mogelijk beoordelen welke families het geschiktst zijn voor de specifieke behoeftes van een kind. In deze survey onder adoptieorganisaties in Engeland en Wales is onder andere gekeken hoe organisaties een profiel van een kind en ouders maakten, ze voorbereidden en welke sleutelfactoren gehanteerd werden in het maken van een match.

Linking and matching A survey of adoption agency practice in England and Wales. C Dance, D. Ouwejan, J. Beecham and E. Farmer. BAAF, 2010. ISBN: 978 1 905664 82 5

Uitgelicht: Promoties

Promotie Simon van Oijen: Resultaat van pleegzorgplaatsingen.

Een onderzoek naar breakdown en de ontwikkeling van adolescentie pleegkinderen bij langdurige pleegzorgplaatsingen

Op 21 januari is Simon van Oijen bij de vakgroep orthopedagogiek van de Rijks Universiteit van Groningen gepromoveerd op een onderzoek naar voortijdige beëindiging (breakdown) en de ontwikkeling van adolescentie pleegkinderen bij langdurige pleegzorgplaatsingen in Nederland. Centraal stond de vraag welke combinatie van pleegkind- en/of pleeggezinnenmerken voorspellend zijn voor het resultaat van de pleegzorgplaatsing.

Een breakdown heeft veelal negatieve gevolgen voor alle betrokkenen. Voor het pleegkind zijn dit bijvoorbeeld een verminderde agressieregulatie, een negatief zelfbeeld en een toenemend wantrouwen in (nieuwe) opvoeders. Hierdoor neemt het vermogen van het pleegkind om zich aan (nieuwe) opvoeders te binden verder af en ontstaat er een negatieve spiraal van toenemende gedragsproblemen waarmee het risico op een toekomstige breakdown toeneemt. Voor het pleeggezin leidt een breakdown veelal tot

spanningen in de gezinsrelaties en gevoelens van falen bij de pleegouders, wat kan leiden tot een burn-out van het pleeggezin en het verlies van het pleeggezin voor de zorgaanbieder.

Van Oijen onderzocht welke kenmerken van het pleegkind en het pleeggezin samenhangen met een breakdown. Hij richtte zich specifiek op langdurige pleegzorgplaatsingen van adolescente pleegkinderen. Naast de continuïteit van de pleegzorgplaatsing bestudeerde hij de ontwikkeling van de pleegkinderen tijdens de plaatsing. Het is

immers niet ondenkbaar dat een plaatsing continueert terwijl dit niet optimaal blijkt te zijn voor de ontwikkeling van het pleegkind.

Van Oijen concludeert dat nagenoeg de helft van de pleegzorgplaatsingen van adolescente pleegkinderen ongunstig voortijdig wordt beëindigd. Uit analyses waarbij verschillende kenmerken worden onderzocht, komt naar voren dat alleen pleegkindkenmerken geassocieerd zijn met het plaatsingsverloop. Hij toont aan dat het in een vroegtijdig stadium van de plaatsing al mogelijk is om het risico op een breakdown in te schatten en geeft aanbevelingen om dit in de praktijk toe te passen. Hierbij geeft hij onder andere aan dat het zinvol lijkt om met behulp van gestandaardiseerde instrumenten het emotioneel en gedragsmatig functioneren van het pleegkind te monitoren, om op deze manier al in een vroeg stadium het risico op breakdown in te kunnen schatten en zo nodig extra hulp in te zetten. De aanbevelingen van Simon van Oijen zijn te vinden via een link op de ADOC website.

www.adoptionresearch.nl. http://www.rug.nl/gmw/nieuws/promoties_oraties_gmw/promoties2010/102101_promotie_s-van-oijen

Promotie Maartje Luijk: gehechtheid van baby's en stress regulatie: een neurobiologische studie.

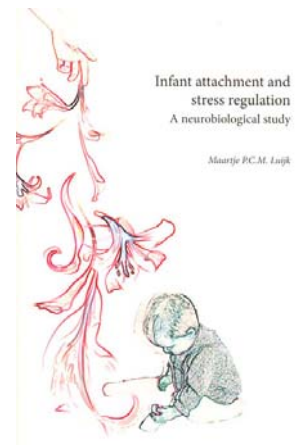
Op 9 december 2010 is Maartje Luijk gepromoveerd op onderzoek naar factoren die de kwaliteit van gehechtheid bepalen. Ze keek hiervoor naar de stresshuishouding bij kinderen en enkele genen die mogelijk van belang zijn voor de gehechtheid. Ook keek ze naar de invloed van het gedrag van de ouder hierop. Het onderzoek werd gedaan bij de afdeling Algemene Gezinspedagogiek van Universiteit Leiden in samenwerking met de afdeling Kinder- en Jeugdpsychiatrie van het Erasmus MC-Sophia in Rotterdam.

De gehechtheidsrelatie is de relatie tussen een kind en een ouder (of andere stabiele verzorger) die in het eerste levensjaar wordt opgebouwd. Veilig gehechte kinderen gebruiken hun ouder als veilige haven van waar ze de omgeving verkennen. Onveilig gehechte kinderen hebben hier moeite mee; zij kunnen niet de juiste balans vinden tussen contact met de ouder en het verkennen van de omgeving. Dit onderzoek laat zien dat onveilig gehechte kinderen heftiger op stress reageren dan veilig gehechte kinderen. Wanneer er sprake geweest was van depressie in het leven van de moeder, leidde dit tot een verdere toename van stress bij de onveilig gehechte kinderen. Hetzelfde gold voor onveilig gehechte kinderen met een risico-gen dat verantwoordelijk is voor een minder goede stressregulatie. Verder bleek dat sensitief opvoedgedrag van moeder leidde tot meer veilige gehechtheid, maar alleen wanneer het kind een bepaalde variant van een gen droeg dat van belang was bij het omgaan met stress.

De resultaten laten de kwetsbaarheid en stressgevoeligheid van onveilig gehechte kinderen zien. Daarnaast kan op basis van de huidige resultaten gesteld worden dat insensitief opvoedgedrag, depressie van moeder en genetische risico's een rol spelen bij onveilige gehechtheid. De ontwikkeling van gehechtheid is het complexe resultaat van het samenspel tussen biologische aspecten en de opvoedingsomgeving. Daarop moet toekomstig onderzoek dan ook gericht zijn.

M.P. C.M. Luijk, 2010. Infant attachment and stress regulation: a neurobiological study.

<http://www.fsw.leidenuniv.nl/pedagogiek/onderzoek/promoties-oraties/9-december-2010-promotie-maartje-luijk.html>

Promotie Linda van den Dries: Ontwikkeling na internationale adoptie

Voor hun eerste verjaardag geadopteerde kinderen hechten zich beter aan adoptieouders dan de kinderen die later 'nieuwe ouders' krijgen. Geadopteerde kinderen die eerst in een pleeggezin hebben gewoond, ontwikkelen zich daarnaast beter dan kinderen die voor adoptie in een kindertehuis zijn ondergebracht. Dat concludeerde onderzoeker Linda van den Dries, die op 27 oktober aan de afdeling Algemene en Gezinspedagogiek, Universiteit Leiden promoveerde op een door NWO gefinancierd onderzoek naar geadopteerde kinderen uit China.

Linda van den Dries vergeleek twee groepen adoptiekinderen uit China: kinderen die voor hun adoptie in een kindertehuis verbleven en kinderen die voorafgaand aan adoptie in een pleeggezin werden opgenomen. De geadopteerde tehuis kinderen hadden een flinke achterstand. Hun verstandelijke en motorische ontwikkeling was liep na adoptie meer achter dan die van de leeftijdsgenootjes die voor adoptie in een pleeggezin woonden. Ze gingen sneller vooruit bij het reageren op de initiatieven van hun adoptieouders, en waren even vaak veilig gehecht als niet-geadopteerde kinderen. Dat was twee maanden na de adoptie zo en na zes maanden nog steeds het geval. Bij de lichamelijke groei en overvriendelijkheid tegenover onbekende volwassenen werden geen verschillen gevonden tussen beide groepen adoptiekinderen. Beide groepen adoptiekinderen lieten vaker een onveilige gedesorganiseerde gehechtheidsrelatie zien vergeleken met niet-geadopteerde kinderen.

Verder bevestigde Linda van den Dries via een meta-analyse dat adoptiekinderen en pleegkinderen een groter risico op een gedesorganiseerde gehechtheidsrelatie hebben dan niet-geadopteerde kinderen. Tegelijkertijd is dit risico op gedesorganiseerde gehechtheid bij adoptie- en pleegkinderen beduidend minder groot dan bij kinderen die in tehuizen opgroeien. Ook bleek dat kinderen die *na* hun eerste verjaardag geadopteerd worden minder vaak veilig gehecht zijn, terwijl kinderen die *voor* hun eerste verjaardag geadopteerd worden even vaak veilig gehecht zijn als niet-geadopteerde kinderen.

L. van den Dries: Development after international adoption

Promotie Anouk de Bruin: Stress bij zwangere vrouwen leidt tot gedragsproblemen kinderen

Onderstaande promotie is niet direct gerelateerd aan adoptie, maar kan wel gerelateerd worden aan de stress die kan optreden bij afstandsmoeders:

Op 4 juni 2010 promoveerde Anouk de Bruin bij de Universiteit van Tilburg op een onderzoek naar het effect van emotionele klachten (zoals angst of depressie) bij zwangere vrouwen op het gedrag van hun kinderen. Veel is bekend over de schadelijke gevolgen van roken en alcohol tijdens de zwangerschap, maar De Bruin stelt dat er pas recent meer aandacht is gekomen voor de effecten van stress. Ze deed haar onderzoek onder meer dan vierhonderd zwangere vrouwen en ze vergeleek een groep met en zónder klachten. Jongens van de moeders die vooral in het eerste trimester van de zwangerschap emotionele klachten hadden, bleken meer angstig en teruggetrokken gedrag te laten zien. Bij meisjes kwamen gedragsproblemen naar voren als de moeders in het derde trimester emotionele klachten hadden gerapporteerd.

Na de zwangerschap bleek het voor de meisjes belangrijk te zijn dat hun moeders in de omgang tijdens spel, duidelijk structuur gaven en weinig geïrriteerd en vijandig gedrag lieten zien. De vader-kind interactie werd ook bekeken en er werden aanwijzingen gevonden dat vaders met name voor de jongens een beschermende buffer kunnen vormen tegen de negatieve invloed van emotionele klachten van moeders op de kinderen.

T.C.E. de Bruin Tied to mommy's womb? Prenatal maternal stress, postnatal parental interaction style and child development. Free access: <http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=106265>

Afstandsouders en Adoptieouders

Geboortemoeders krijgen vaak weer opnieuw kinderen

Een artikel uit Australië laat zien dat afstandsmoeders in het algemeen opnieuw kinderen kregen. Bij een inventarisatie van afstandsmoeders die steungroepen bezochten, bleek 40-60 % opnieuw kinderen te hebben gehad; bij een inventarisatie via een organisatie die zoektochten organiseert bleek dat 87% nog minimaal een kind had gehad. Bij de vrouwen die geen kinderen meer hadden gehad lag de oorzaak hiervan meestal in onvruchtbaarheid, of in de omstandigheden (geen partner). Slechts een enkeling had bewust gekozen voor verdere kinderloosheid.

Andrews I. 2010. *Secondary Infertility and Birth Mothers. Psychoanalytic Inquiry: A Topical Journal for Mental Health Professionals, 1940-9133, v 30, no 1.*

Angsten en ondersteuning voor adoptieouders

In een Canadees artikel worden de zorgen die aspirant adoptieouders ervaren geïnventariseerd aan de hand van diepte-interviews van 9 ouderparen. Deze geïnterviewden beschrijven dat ze zich (naar hun idee) als adoptieouder meer zorgen maken dan biologische ouders

- of ze wel goede ouders zouden zijn,
- dat hun kinderen weggenomen zouden kunnen worden,
- over het plotselinge ouderschap zonder dat ze tijd voor aanpassing hebben gehad en
- het gebrek aan sociale steun.
- Ondersteuning van ervaren adoptieouders werd ervaren als een waardevol hulpmiddel.

McKay, K. and L. Ross, 2010. "The Transition to Adoptive Parenthood: A Pilot Study of Parents Adopting in Ontario, Canada," *Children and Youth Services Review v 32, no 4.*

Stress bij adoptiemoeders

Moeders van internationaal geadopteerde kinderen blijken 6 maanden na de adoptie meer stress te ervaren wanneer ze voorafgaand aan de adoptie

- meer depressieve klachten hadden,
- een verwachtingspatroon hadden dat het kind emotionele/gedrags- of ontwikkelingsproblematiek zou vertonen
- wanneer ze al meer kinderen hadden in het gezin.

Wanneer de aspirant adoptiemoeder vooraf aan de adoptie een positiever verwachtingspatroon had dat het adoptiekind geaccepteerd zou worden en meer sociale steun ervoer, dan lag de stress van ouderschap significant lager.

Viana, A. G., and J. A. Welsh, 2010, *Correlates and predictors of parenting stress among internationally adopting mothers: A longitudinal investigation: International Journal of Behavioral Development, v. 34, no. 4, p. 363-373.*

Zeven kerncompetenties pleegouders

M. Kruis beschrijft in het tijdschrift voor pleegzorg *Mobiel* zeven belangrijke eigenschappen en vaardigheden (kerncompetenties) voor pleegouders. Dit zijn empathie; Ik-sterkte; kritische zelfreflectie; sturen; bijstaan zonder overnemen; ordening en samenwerken.

Pleegouders langs de lat: zeven kerncompetenties voor pleegouders / M. Kruis
In: Mobiel: tijdschrift voor pleegzorg; 17 (2010) nr. 2 (april/mei), p. 12-13

Vertrouwd burgerschap

K. de Graeve kijkt in haar artikel, waarbij zij ingaat op het fenomeen 'intimate citizenship', met een antropologische bril naar adoptieouderschap. Zij beschrijft 'intimate citizenship' als het recht van mensen om zelf te kiezen hoe zij hun persoonlijke leven organiseren en hoe ze hun identiteit claimen. Steun en belangengroepen spelen een belangrijke rol in erkenning krijgen bij deze persoonlijke keuzes. Deze groepen vertonen namelijk een zichtbare en positieve houding ten opzichte van deze identiteiten en kunnen dit algemeen in de maatschappij verspreiden, waardoor men zich erkend voelt als volwaardig burger. De Graeve keek hoe dit werkte bij Vlaamse families die een kind uit Ethiopië hadden geadopteerd - welke rol de 'adoptiecultuur' speelt bij het volwaardig erkend worden als 'echte' familie en volledige burger. Het etnografisch onderzoek dat gedaan werd bij adoptieouders en adoptiehulpverleners liet zien dat men zich verdedigend opstelde en zich wapende tegen mogelijke problemen en dat de tendens

bestond om het anders zijn van het adoptiekind te benadrukken door zijn niet-normatief zijn als een soort 'ziektebeeld' neer te zetten. Het blijkt niet mee te vallen om als adoptiegezin volledig geaccepteerd burgerschap te realiseren.

De Graeve, K., 2010, The Limits of Intimate Citizenship: Reproduction of Difference in Flemish-Ethiopian 'Adoption Cultures': Bioethics, v. 24, no. 7, p. 365-372.

Interactie tussen genen en omgeving:

De interactie tussen genen en omgeving is momenteel een veel voorkomend en boeiend onderwerp in de wetenschappelijke literatuur. Hier een selectie van artikelen die van belang zijn bij adoptie en pleegzorg:

Invloed van depressieve symptomen bij ouders op gedrag van geadopteerde peuters

Pemberton et al. laten zien hoe meerdere generaties gekoppeld zijn kunnen via genetische (biologische ouder), timing (de ontwikkelingsleeftijd van het kind) en contextgebonden routes. In dit onderzoek werd gekeken naar het verband tussen depressieve symptomen bij de biologische ouder, de adoptiemoeder en adoptievader en gedragsproblemen bij dreumesen. Het bleek dat depressieve symptomen bij de adoptiemoeder en externaliserende gedragsproblemen van de peuter met elkaar samenhangen, maar dat er bovendien een koppeling was wanneer de adoptievader depressieve symptomen vertoonde wanneer het kind negen maanden was. Het leek er ook op dat er hiernaast een genetisch risico via de biologische moeder bestond dat indirect de problemen van de peuter kon vergroten.

Pemberton, C. K., J. M. Neiderhiser, L. D. Leve, M. N. Natsuaki, D. S. Shaw, D. Reiss, and X. J. Ge, 2010, Influence of parental depressive symptoms on adopted toddler behaviors: An emerging developmental cascade of genetic and environmental effects: Development and Psychopathology, v. 22, no. 4, p. 803-818.

Sociale context of genetische gevoeligheid als risico voor psychoses

Wicks et al. onderzochten de eventuele rol van sociale factoren tijdens de kindertijd bij de latere ontwikkeling van schizofrenie. Omdat de sociaaleconomische omstandigheden waarin het kind opgroeit sterk beïnvloed kunnen worden door ziekte van ouders, werd het onderzoek uitgevoerd bij Zweedse geadopteerden, waarvan een deel een genetische gevoeligheid had voor psychose (een biologische ouder die een psychiatrische opname voor psychoses had meegemaakt) en een deel niet. Dit werd bovendien vergeleken met de algemene bevolking. De onderzoekers keken in hoeverre het risico op niet-affectieve psychoses, zoals schizofrenie, beïnvloed werd door werkloosheid van de ouder, eenoudergezinnen en het wonen in een flat. Dit zijn alle drie indicatoren voor de sociaaleconomische omstandigheden waarin het kind opgroeit. Uit het onderzoek bleek dat kinderen die opgroeiden in minder bevoorrechte sociaaleconomische omstandigheden een verhoogd risico liepen op psychose. Er leek ook een interactie-effect op te treden, waarbij het risico op psychoses aanzienlijk verhoogd was bij personen die zowel een genetische gevoeligheid hadden voor schizofrenie als een minder hoge sociaaleconomische status tijdens de kindertijd.

Wicks, S., A. Hjern, and C. Dalman, 2010, Social Risk or Genetic Liability for Psychosis? A Study of Children Born in Sweden and Reared by Adoptive Parents: American Journal of Psychiatry, v. 167, no. 10, p. 1240-1246.

Gentype en het effect van tehuisdeprivatie op emotionele problemen in de adolescentie

Het is al regelmatig aangetoond dat er twee vormen zijn van het gen dat zorgt voor de serotoninetransporteur 5HTT, waarbij een van de vormen, de I-variant, in tegenstelling tot de s-variant een dempende werking heeft op de invloed van ongunstige omstandigheden en stress in de kindertijd op de ontwikkeling van psychopathologie in de adolescentie. Uit gegevens vanuit de Engels-Roemeense Adoptie Studie, waarbij Roemeense kinderen, die ernstig verwaarloosd waren in de tehuizen worden vergeleken met niet-verwaarloosde kinderen, bleek dat dragers van de II-variant in hun adolescentie minder emotionele problemen vertoonden dan de dragers van de ss of sl variant. Verder bleek dat de effecten van stress tussen het 11^e en 15^e jaar sterker beïnvloed werden bij dragers van de ss-variant: bij veel stress zag men de grootste stijging in scores van emotionele problemen en bij weinig stress zag men de grootste daling.

Kumsta, R., S. Stevens, K. Brookes, W. Schlotz, J. Castle, C. Beckett, J. Kreppner, M. Rutter, and E. Sonuga-Barke, 2010, 5HTT genotype moderates the influence of early institutional deprivation on emotional problems in adolescence: evidence from the English and Romanian Adoptee (ERA) study: Journal of Child Psychology and Psychiatry, v. 51, no. 7, p. 755-762.

Methylatie als interface tussen genen en omgeving bij onopgelost verlies of trauma

Ook in dit onderzoek van Leidse pedagogen en gedragswetenschappers en genetici van universiteiten in Georgia en Iowa, werd gekeken of genetische factoren bepaalde mensen gevoeliger maken voor ongunstige omstandigheden. In dit geval wordt gekeken of de methylatie (koppeling van een CH₃-groep aan een gen) van het 5HTT-gen van invloed is op de verwerking van het verlies van gehechtheidsfiguren en andere traumatische ervaringen. Het bleek dat de lange variant van het gen inderdaad (zoals in het vorige artikel) een beschermende invloed heeft op onverwerkt trauma, maar de bescherming verdween als er veel methylatie was in de promotor van 5HTT.

In eerder onderzoek (Philibert et al.) was ontdekt dat ervaringen met mishandeling in de kindertijd grote invloed heeft op de methylatie en dat de werking van 5HTT hierdoor wordt afgeremd. In het onderzoek van Van IJzendoorn en al. werd vastgesteld dat methylatie niet alleen op de genexpressie van invloed is, maar ook op het gedrag, in dit geval de verwerking van een traumatische ervaring. Bij de beschermende lange variant van 5HTT-promotor bleek verhoogde methylatie tot een verhoogde reactie op verlies of trauma te leiden; de korte variant voorspelde alleen een verhoogde reactie wanneer er minder methylatie opgetreden was. Meer methylatie bij de ss variant leidde tot minder reactie op onverwerkt verlies en stress. Methylatie blijkt dus een interface tussen genen en omgeving, tussen gebeurtenissen in de kindertijd en gedrag en emoties in de volwassenheid. (zie <http://www.fsw.leidenuniv.nl/nieuws/methylatie-de-interface-tussen-genen-en-omgeving-agp.html>)

Van IJzendoorn, M. H., K. Caspers, M. J. Bakermans-Kranenburg, S. R. H. Beach, and R. Philibert, 2010, Methylation Matters: Interaction Between Methylation Density and Serotonin Transporter Genotype Predicts Unresolved Loss or Trauma: Biological Psychiatry, v. 68, no. 5, p. 405-407.

Early Life Stress

Het effect van negatieve ervaringen in de kindertijd (ELS - early life stress) staat centraal in veel wetenschappelijke artikelen.

Vroege negatieve ervaringen veranderen de relatie tussen angststoornissen en cortisolafgifte

Internaliserende psychiatrische aandoeningen zoals angststoornissen en depressie worden vaak geassocieerd met veranderde basale cortisolspiegels in het lichaam. Van der Vegt et al. onderzochten de relatie tussen het stresshormoon cortisol, negatieve ervaringen in de kindertijd en angst- en stemmingsstoornissen. Een groep van 429 geadopteerde adolescenten, waarbij adoptieouders al sinds de kindertijd vragenlijsten invulden en de geadopteerden zodra zij oud genoeg waren, leverden gegevens over misbruik en verwaarlozing voorafgaand aan de adoptie en over internaliserende gedragsproblemen later. De geadopteerden leverden cortisol volgens een afgesproken protocol. Het bleek dat de relatie tussen angststoornissen en cortisolafscheiding over de dag afhankelijk was van de ervaring van vroege mishandeling voorafgaand aan de adoptie: bij geadopteerden met een angststoornis bleek ernstige mishandeling gekoppeld aan lagere cortisolspiegels. Bij geadopteerden zonder angststoornis werd geen verschil gevonden tussen een geschiedenis met of zonder zware mishandeling.

Van der Vegt, E. J. M., J. van der Ende, A. C. Huizink, F. C. Verhulst, and H. Tiemeier, 2010, Childhood Adversity Modifies the Relationship Between Anxiety Disorders and Cortisol Secretion: Biological Psychiatry, v. 68, no. 11, p. 1048-1054.

Het verwerken van zintuiglijke waarnemingen in internationaal geadopteerde tehuis kinderen

In dit onderzoek werden de vaardigheden van 8-12 jarige internationaal geadopteerde kinderen (IA) die langdurig in een tehuis verbleven hadden (> 12 maanden, > 75% van hun pre-adoptie leven) vergeleken met IA kinderen die vroeg geadopteerd waren (<8 maanden) en die grotendeels in pleegzorg waren geweest en nauwelijks of niet in een tehuis, en met kinderen die bij hun geboorteouders in de VS waren opgegroeid. Het bleek dat kinderen die lang in een tehuis hadden verbleven, verhoogd gevoelig waren en zowel meer afhoudendheid als toenadering vertoonden bij zintuiglijke prikkels dan de andere groepen. Het lijkt erop dat vroege thuisopvoeding, waarbij een gebrek aan zintuiglijke en sociale prikkels typerend is, samengaat met problemen in de regeling van zintuiglijke vaardigheden.

Wilbarger, J., M. Gunnar, M. Schneider, and S. Pollak, 2010, Sensory processing in internationally adopted, post-institutionalized children: Journal of Child Psychology and Psychiatry, v. 51, no. 10, p. 1105-1114

ELS hangt samen met een beschadiging in de cognitieve controle in de adolescentie: een fMRI studie
Early Life Stress (ELS) wordt geassocieerd met verscheidene vormen van psychopathologie. Sommigen vermoeden dat dit samenhangt met de effecten van stress op de neurologische circuits, die de cognitieve controle in de hersenen reguleren. In dit onderzoek vergelijken Mueller et al. 12 geadopteerde

adolescenten met een geschiedenis van ELS met een groep van 10 adolescenten zonder deze achtergrond, door ze een cognitieve controletest uit te laten voeren waarbij de activiteit van de hersenen door middel van een computer zichtbaar wordt gemaakt (via fMRI). In de test moeten ze commando's veranderen van 'go' naar 'change'. Het bleek dat bij de adolescenten die ELS hadden meegemaakt een verhoogde activering in verschillende delen van het brein te zien was, vergeleken met de controlegroep. De uitkomsten geven aan dat er een neurologische beschadiging in de cognitieve controle kan zijn opgetreden bij adolescenten die ELS hebben meegemaakt.

Mueller, S. C., F. S. Maheu, M. Dozier, E. Peloso, D. Mandell, E. Leibenluft, D. S. Pine, and M. Ernst, 2010, *Early-life stress is associated with impairment in cognitive control in adolescence: An fMRI study: Neuropsychologia*, v. 48, no. 10, p. 3037-3044.

Vertraagde rijping in de elektrische activiteit in het brein verklaart deels de verbanden tussen vroege verwaarlozing en symptomen van ADD/ADHD

Kinderen in tehuizen kunnen door gebrek aan sociale en omgeving stimulansen tijdens gevoelige ontwikkelingsperiodes van het brein verstoken blijven van de voor gezonde ontwikkeling benodigde prikkels. Men denkt dat dit ten grondslag ligt aan de afwijkingen in de ontwikkeling van het zenuwstelsel die gevonden zijn bij tehuiskinderen. Om uit te zoeken of afwijkingen in de ontwikkeling van het zenuwstelsel het hoge aantal ontwikkelingsproblemen bij tehuiskinderen zou kunnen verklaren, is gekeken naar electrocephalogramgegevens bij tehuiskinderen uit Boekarest in de leeftijd tussen 6 en 30 maanden, waarna bij 54 maanden een interview naar psychiatrische aandoeningen werd afgenomen. Zij werden vergeleken met vergelijkbare niet-tehuiskinderen. Het bleek dat de tehuiskinderen meer symptomen vertoonden van ADHD/ADD, angststoornissen, depressie en oppositionele gedragsstoornissen, inclusief psychiatrische stoornissen. De ECG data vertoonden bij tehuiskinderen significante veranderingen in bepaalde hersengolven in bepaalde hersendelen (lage alpha, hoge theta in frontaal, temporaal en occipitale regionen), veranderingen die wijzen op een vertraging van de rijping van de cortex in het brein. Het patroon van breinactiviteit voorspelde bij 54 maanden symptomen van hyperactiviteit en impulsiviteit en beïnvloedde significant het verband tussen tehuisopvoeding en ADD/ADHD symptomen. Het ECG gaf geen relatie met depressie, angst of oppositioneel gedrag. Hiermee wordt een potentieel neurobiologisch ontwikkelingsmechanisme zichtbaar dat aan de basis ligt van het verband tussen tehuisopvoeding en psychiatrische problemen.

McLaughlin, K. A., N. A. Fox, C. H. Zeanah, M. A. Sheridan, P. Marshall, and C. A. Nelson, 2010, *Delayed Maturation in Brain Electrical Activity Partially Explains the Association Between Early Environmental Deprivation and Symptoms of Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder: Biological Psychiatry*, v. 68, no. 4, p. 329-336.

Effecten van gescheiden worden van ouders: een natuurlijk experiment uit de Tweede Wereldoorlog

Vanuit proefdiermodellen is het bekend dat vroege scheiding van de moeder kan leiden tot levenslange veranderingen in de activiteit van de hypofyse-hypothalamus-bijnieras (HPA-as), die belangrijk is voor stressverwerking. Tijdens de 2^e Wereldoorlog vond in Finland een soort natuurlijk experiment plaats bij jonge kinderen. Soms vond een scheiding van alleen de vader plaats doordat hij het leger in moest, soms van beide ouders als gevolg van een evacuatie. Hiermee kon een eventuele relatie tussen scheiding, veranderingen in de HPA-as en latere psychosociale stress tijdens de volwassenheid bestudeerd worden. Deelnemers aan het onderzoek werden onderworpen aan de Trier Sociale Stress Test (TSST), waarbij ook cortisol en ACTH (stimuleert de aanmaak van cortisol) werden gemeten.

Er bleek geen effect te zijn van de scheiding met de vader. Bij scheiding van beide ouders bleken cortisol en plasma ACTH concentraties in het speeksel wel verhoogd te zijn en bij de TSST test bleek een hogere speeksel cortisol reactiviteit. Bij vrouwen werd een hogere basis cortisol en ACTH gevonden, terwijl mannen een hogere reactiviteit lieten zien als reactie op de stresstest. Het effect was het grootst wanneer de scheiding plaatsvond tussen baby- en

schooltijd. Hiermee is aangetoond dat scheiding van de ouders tijdens de kindertijd iemands stressfysiologie tijdens het volwassen leven kan veranderen.

Pesonen, A. K., K. Raikkonen, K. Feldt, K. Heinonen, C. Osmond, D. I. W. Phillips, D. J. P. Barker, J. G. Eriksson, and E. Kajantie, 2010, *Childhood separation experience predicts HPA axis hormonal responses in late adulthood: A natural experiment of World War II: Psychoneuroendocrinology*, v. 35, no. 5, p. 758-767.

Medisch relevant uit de database:

Screening van acute en eerdere infecties met hepatitis A bij internationaal geadopteerden kinderen.

Voor een inschatting van het voorkomen van een acute Hepatitis A infectie en van de immuniteit hiertegen bij adoptiekinderen werden bijna 400 kinderen 4 maanden na hun aankomst in de VS getest. 29% van de kinderen testte serologisch positief. Immuniteit wisselt per regio en land. Hep A infectie kwam het minst voor bij kinderen uit Azië en de Pacific (17%) en was het hoogst bij kinderen uit Afrika (72%). Slechts 13% van de kinderen jonger dan 2 jaar was immuun, tegen 80% van de kinderen tussen de 12 en 17 jaar. Drie kinderen (1%) hadden een acute infectie, maar zonder verschijnselen – een adoptievader ontwikkelde een Hepatitis A infectie na thuiskomst. Hepatitis A screening is dus zinvol voor het bepalen van de noodzaak tot immunisering en preventie van besmetting van gezinsleden.

Abdulla, R. Y., M. A. Rice, S. Donauer, K. R. Hicks, D. Poore, and M. A. Staat, 2010, Hepatitis A in Internationally Adopted Children: Screening for Acute and Previous Infections: Pediatrics, v. 126, no. 5, p. E1039-E1044.

Prenatale blootstelling aan alcohol en stoornissen in de ontwikkeling van het zenuwstelsel bij uit Oost-Europa geadopteerde kinderen

In dit onderzoek werd bij 71 kinderen 5 jaar na hun adoptie gekeken naar de blijvende effecten van alcohol tijdens de zwangerschap en hoe vaak dit voorkwam bij geadopteerde kinderen uit Oost-Europa. Het bleek dat FAS, FASD en alcoholgerelateerde stoornissen in de ontwikkeling van het zenuwstelsel voorkwamen bij 52% van de kinderen. Hierbij had 30% FAS, 14% FASD en 9% de overige stoornissen. Bij 11% van de kinderen werden alcoholgerelateerde geboortedefecten gevonden (al deze kinderen hadden ook FAS). Bij 23 procent werd een verstandelijke beperking gevonden, autisme bij 9%, ADHD/ADD bij 51% en een ontwikkelingsstoornis in de coördinatie bij 34%. Ondanks de radicaal verbeterde omgeving blijven deze kinderen lange-termijn problemen bestaan, zowel structureel als op gedrags- en leerniveau.

Landgren, M., L. Svensson, K. Stromland, and M. A. Gronlund, 2010, Prenatal Alcohol Exposure and Neurodevelopmental Disorders in Children Adopted From Eastern Europe: Pediatrics, v. 125, no. 5, p. E1178-E1185.

Info website en database

Via de pagina [New References](#) kunt u de nieuwste toevoegingen in het literatuurbestand met adoptie-onderzoeksliteratuur, de [Reference Database](#), bekijken. De artikelen uit de [Reference Database](#) zijn meestal op te zoeken bij universitaire bibliotheken en/of de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag.

Op de ADOC website vindt u:

- een overzicht van de nieuwste wetenschappelijke publicaties rond adoptie en pleegzorg,
- de referentie database
- artikelen uitgelicht
- een overzicht van adoptie onderzoek in Nederland,
- ADOC-activiteiten
- links naar andere adoptierelevante websites
- de agenda van adoptiegerelateerde activiteiten en bijeenkomsten,

Tussen januari 2011 en maart 2011 zijn aan de Referentie database van het ADOC ruim 300 nieuwe referenties toegevoegd van internationale artikelen over adoptie en pleegzorg, die verschenen zijn in gerenommeerde tijdschriften. Totaal bevat de database nu ca 4700 referenties. Wanneer u wetenschappelijke informatie zoekt over een onderwerp dat te maken heeft met adoptie of pleegzorg,

kunt u via de database zoeken op (Engels) keyword, auteur, titel of tijdschrift. U krijgt dan een kort overzicht met uittreksel.

Vanaf de Nederlandse website is ook door te linken naar de Engelstalige versie.

Donateurs van het ADOC kunnen een kort literatuuronderzoek of een lezing of artikel vanuit de wetenschappelijke literatuur aanvragen.

Op de [Nieuwspagina](#) ADOC-website vindt u informatie over congressen en ontmoetingsdagen.

Indien u de nieuwsbrief niet meer wilt ontvangen, dan kunt u zich afmelden door een e-mail te sturen naar adoc@fsw.leidenuniv.nl. Heeft u vragen, opmerkingen of interessante informatie voor onze website of voor de nieuwsbrief dan kunt u ons eveneens een e-mail sturen.

Het ADOC is gevestigd aan de Universiteit Leiden (afdeling Algemene en Gezinspedagogiek) en wordt financieel gesteund door: - [FIOM](#) – [Stichting Adoptievoorzieningen](#) - [Stichting Kind en Toekomst](#) - [Stichting Meiling](#)

De foto's in deze nieuwsbrief zijn gemaakt van beelden in het Vigeland Park in Oslo, Noorwegen. In dit park staan 212 bronzen en stenen beelden van de beeldhouwer Gustav Vigeland.